

БҮРЯДАД ҮНЭН

Оломитын-политическэ газетэ



1921 оной декабрин 21-нээ гарана

Спор... Олер Кор... ЧЕСКА БА... 2000... 1991 оной...

Мүнөөдэрэй шухала асуудал ЭГЭЭЛ ҮНЭТЭЙ БАЯЛИГАА ГАМНЯЯ

Манай элүүрне хамгаалгын хүдэлмэрид... Эхэ хэдэ манай ороной, республикын эконо...



Тодорхойлон хэлбэл, медицинн эмхи зургаануудай хүтэлбэрилгэшэд өөһэднгоо...

РСФСР-эй Верховно Советэй сесси

ТҮСЭБЛЭГДӨӨГҮЙ ТЕМЭ

Январин 24-дэ Россин Верховно Советэй сессин зүбшн хэлсэлгэд хоёр гол темээ гадна үшөө нэг тусэблэгдөөгүи темэ нэмэгдээн байгаа.

РСФСР-эй СОВМИНАЙ ЗАХИРАЛТААР

Россин Федерацийн Министруудэй Советэй 1991 оной январин 22-ой захиралтаар ийм гурим тогтоогоно гэжэ РСФСР-эй Министруудэй Советэй мэдээсэлэй таһаг мэдээсэлэ:

РСФСР-эй Министруудэй Советэ

РОССИН ШЭНЭ ХАРГЫНУУД

«1991—1995 онуудта худөө нотагуудта харгы бариха тухай» Тогтоол РСФСР-эй Министруудэй Совет баталан абаба.

УЯАР ХАНГАЛТЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ

«1991—1995 онуудта худөөгэй буурин тосхонууде уяар хангалтые хүжөөх тухай» Тогтоол РСФСР-эй Министруудэй Совет баталан абаба.

ЭБЭЙ ЁНООР, БОДОМЖОТӨЙГӨӨР ШИИДХЭХЭ!

СУЛӨӨТЭ ГҮРЭН БОЛОХО АРГАТАЙ ГҮ?

Прибалтикийн республика... Эхэ Хандалгада РСФСР-эй Гүрэнэй дээднм загсагай Түрүүлэгшэ Б. Н. Ельцинэй гараа табисаһанын бүришөө гайхалтай.

МҮНГЭН, МҮНГЭН, МҮНГЭН...

Энэ хэмжээ ябуулга хар тунатай байха? Яһана тунатай байха ёһотой. Тэрэнэй эссэт дайда экономикын капиталын горитой хубин халхаа ээрэгтэй. Зүгөөр ЗАРАГ ДЭЭРЭ: технологиеска институтай бүхталторин хүдэлмэрилгэшэд А. В. Тищенко, Г. П. Можалева, Е. Ц. Д. Паламдоржиева тушаагдаһан мүнгээсэ тооложо байна.



Окружной хунгуулин комиссинууд. БУРЯДАЙ ССР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДА КАНДИДАДУУДЕ БУРИДХЭЛДЭ АБАХА ТУХАЙ ОКРУЖНОЙ ХУНГУУЛИН КОМИССИНУУДАЙ МЭДЭЭСЭЛ

ТОЛГИ

САГААН НАРЫН ҮРЭЭЛНҮҮД

Наһан дээр
Наһа нэмэж байхдаа,
Айл аймалтаа, ард зондоо
Ушоо үгтэй бай,
Удаан жаргал үрэлтэй
Жил бүри энгэд агалан,
Он бүри омог дорюун
Сагаалжа, ногоолко

Мүүгаа даража, баяраа
Энэ үдэр амар мэддээ
Мунхдаа өхө дүүнээр
Буурал ахатамнай,
Урэлэйнгөө найханнико
Уршооёж хайрлагтай,
Орьёл бодолие заяагтай,
Урагшатай, амжалтатой
Удэрүүд эржэл байг,
Улам хайханаар
Байдалнай эрьсөжө байг!

МЭРИНӨӨ сүлөө
элдэж онинг наа-
даа эмхидгээ, бул-
г үе үеэрээ, хотон
на хонон, унжн сэн-
дэд өгө шоншал хэр
дэд бүхэнд байхан гэ-
ж бурдд арайдааше уг
ерээн, наадануд но-
уэр байдаг. Тэднине үг
зориулгоо илэрлэн,
лагдааг үүхжээ сагаа барим-
д бишлэн. Номхонтой
үүд чинээ дурсгалуудыг
уншагшад хаана эль-
гдээдэ. Тон найшаалтай
доо. Хүнз аба даа. Тингээ
сомицис манай аха эхэ үеин
лад айма, урдандаа худалма-
э дутулго сагаа ямар наам-
мнээ хэж хүнхэд, сэнгдэд
үүдэй зургаан бэсбэл,
ен бурядын залуушуудаа өхэ
аан амтай байха нэн ха гэ-
э аргамдана. Тингээшэ үг-
венүүдт элдэгдээ,
онхойн оюун болодой,
И. Тунгидбарин хужгалдээ
Москва үүрэг дүүргээн эл-
дэгдээ, хонуд, удаа найнтай
земствалнууд, гэхэ мэтэ үе
оокой юм. Бүри залуушуу
элдэгдээ, дабтагалай
жинэй ажбайдалтай
С. Очиркесада суурян болон
ий кандуушээтэй.

орондо шатар на-
эрэн тухай, нотаг на-
уралшин билэгтэй
шатаршад тодорхой
оан баримтагдуудтай
дүүлэ — зураглалнууд
Сибирин техноло-
гистуудай доцент, ша-
нэрүүдэй дахин рес-
арба даин чемпион
Лусбаана Араизаева
орбаад жалэй саана
журналад бэшжээ,
хүнээс хонирхуу-
г. Гадаа урда сагаа,
хэрюүг асаргай элдээ
К. Ю. Б. И. нотаг нотагдуудай
гай пасада байхан ардад дун-
инистегээтэй элбэгтэй
мүн лэ эльгээж бай-
омо.

орондо шатар на-
эрэн тухай, нотаг на-
уралшин билэгтэй
шатаршад тодорхой
оан баримтагдуудтай
дүүлэ — зураглалнууд
Сибирин техноло-
гистуудай доцент, ша-
нэрүүдэй дахин рес-
арба даин чемпион
Лусбаана Араизаева
орбаад жалэй саана
журналад бэшжээ,
хүнээс хонирхуу-
г. Гадаа урда сагаа,
хэрюүг асаргай элдээ
К. Ю. Б. И. нотаг нотагдуудай
гай пасада байхан ардад дун-
инистегээтэй элбэгтэй
мүн лэ эльгээж бай-
омо.

байгалие зухаа онсо
шадбаритай агугуэх уран
зураашад дунда А. И.
Куинджи боддо нуури-
аа ээлдэг юм. Тухай
нургуулишгүй, өөрөө

УРАН БИИР УНГАТА СУУРЯН

Уран биир унганга сурьян
хүнэй хойрлохи
анхлууан агугуэх
зураашад нэгэн
хүн Иванович Куинд-
журдал, номхонло-
дгээ, дабтагалай
жинэй ажбайдалтай
С. Очиркесада суурян болон
ий кандуушээтэй.

ХОРИ тосхондо
ажалай болон дайны ветеран
нүүр О. Д. Гасаранов «Ша-
гайгаар наадаял» гэһэн урла-
тай бэшгэ хэдэн жэлэй саана
редакцида эльгээж, тэрэнэй
ухайт уншагдааа танилсуу-
лаа һэмд. «Буряд зоний дун-
да анхан сагнаа дэлгэрэн олон
лэтин наадан байгаа, Жүшээл-
хэдэ, һойо харбаха, мори ури-
лэ»

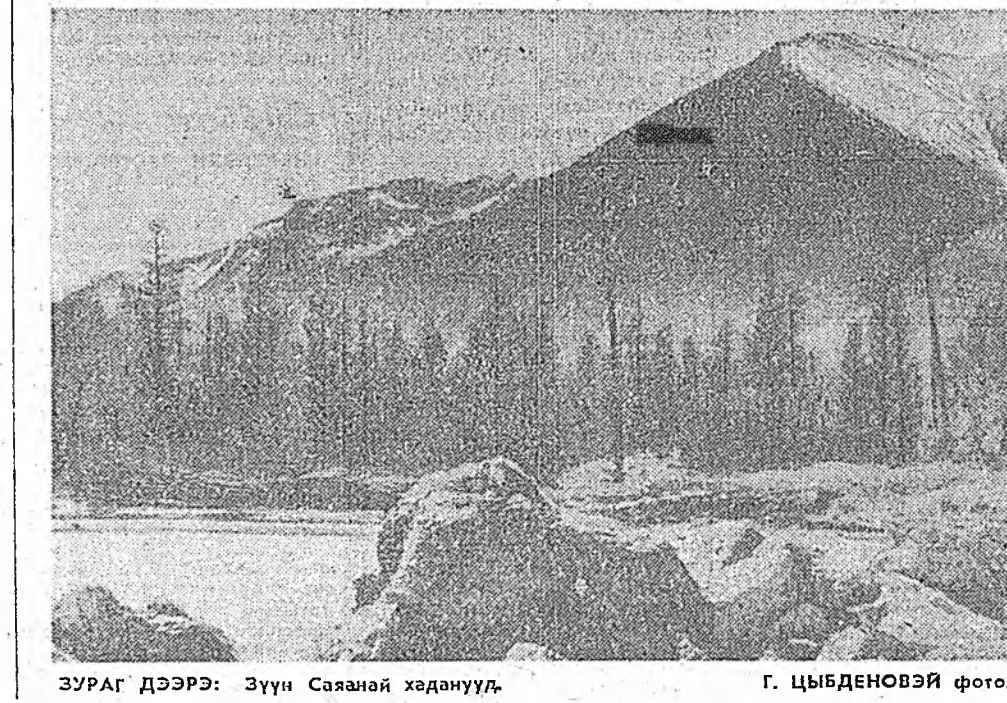
Урландын аса наа-
дгээ, дүшөөд урээтэ
Тингээшэ найманай
Госкеи Хундэтин тала хүр-
ходо шалдэг юм. Хүнн дун-
нинаа үер хүдөө та-
ргалдаа. Хэргалһата,
гала, найхита болоод,
гүбээ хүнхэрүүдэй
хүнн колхозой эрбэн
ингад хон, хургад,
үдөө атаран бэлш-
шээр зууналанда хо-
лээн отара тухнэй хур-
гун. Зууи-Улдэржин
бэлшжээ, бүтүү гур-
дэн дэгүүр-зунай аял-
кислэ сурган.

ШАТАР НААДАН, ШАГАЙ ШҮҮРЭН.

дааха, бүхэ барилдаха, мүн хо-
ноной шагайгаар наадаха гу-
рим он язын байдаг,
— гэжэ онсолон тэмдэглээд, нү-
хэр Гасаранов шагайн зурган
язын наадые ингээж нэрлэ-
һэн юм:
шагай харгалга,
шагай шараглан,
шагайн түгэд бүлэгдэн, I
шегайн хонхо, бүү түүгэд,
шагай хонгордоолог,
шагай шүүрлэг гэхэ мэтэ.
Шагай наада үргэдээ, зо-
ной дунда дэлгэрүүлбэл, һайн
гэжэ наанагдаа байдаг. Мүнөө
үгэдэ зоний дунда энэ наадан
хонор болохой. Шагайгаар
наадаха гуримуудые газар бү-
хэндэ мэдээ, заажа үгээх үб-
дэг, хүгшэд би элбэгтэй. Гада
һээр шааха, амаргал заалжа
шамбайшуулай наадан зура-
гай болодог байһые наахада,
һонин байдаг — гэжэ хүүр
Гасаранов тусан бэшэ бэлэй.
«БЭЛЭЙ НҮНИН УТАХАН-
ДА.» Буряд уянгата поэзин
эй табилсагдай нэгэн Ба-
ваасан Доржиевич Абидуевай
«Сонхоор малайхан һара» гэ-

ГЭСЭРЭЙ ДАЙСАНАА ДАРАҢАН ГАЗАРТА

Аха захэ пэздүүдэй нэгэн, лирик Доль-
би Мадасоний түрэнөөр 80 жэл үнгршээ.
Энэ ойдо зориулагдан уран зохёлой
хуудан «Буряд үнэйи» явирин II-нэй
дугаарта гарга гэшэ ааб даа.
Пэздэй тоонтодо — Эрхэдэй нотагта
(Онйи аймаг, Эрхүүгэй область) тэрэ үдэр-
нэе байнал тэмдэглээн байна.
Нотаггархидын урлаар Улаан-Уд-
һөө Ц. Н. Номтоев, Г. Г. Чимитов, Д. Д.
Дилгиргов, Тунхэзэй литература нэгдэлэй
гшүүн, поэт Г. Д. Ебухаев, мүн эдэ мур-
нуудэй автор ошонон байна.
Тэрэ үдэш Д. Мадасоний уран бүтээл,
ажабайдал тухай би элбэгдэ хээб. Суглар-
һан зон нотагайнаа хүбүүнэй — мэдээг
пэздэй ажал ябуулга тухай һонирхон ша-
наһан байгаа һэн. Уданы хуушан зохёло-
шо, аяар 30 онһоо Д. Мадасоний танил,
анда нүхэр болоһон Ц. Н. Номтоев үгэ за-
лээ. Гадаа поэт Г. Чимитов хайхан угөөр
аха нүхэрөө дурдан хоорөө. Г. Ебухаев
И. Н. Мадасоний үүргэ тухай дурдаад, Тун-
хэзэй литература нэгдэлийн элбэгдэй бий-
гуулан тухайн хоорөө бэлэй.
Эрхэдэй нотагтай зон хуушанайгаа ёһо
заншалаар хүндэт айльдааа угтажа, һү-
нойгөө дээжэ — арые улаан ташадаа
хээд баряа. Хуушанайгаа гоё хубсаа, зүүд-
хэлнүүдэ үмдэн хэзээнүүдэ бодожо,
бэхор хатаргаа, дуугаа ханхинуулаа.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн Саянаы хаданууд. Г. ЦЫБДЕНОВЭЙ фото.

ДОМБОТОЙ НОХОЙ

(Болоһон ушар)
Хара хаатаршанин тэрэ
ханабай нүхэн соо халуунгаа
хадгалһан домботой мяхэ-
най унхдажа олоод, урга-
жаржэ бэш гү! — гэжэ ээрэ
оожо харахадан, хабхагла-
тай хабгайһы ирагдашаһан!
Сайр домбон үгэ байба. —
Зай, хулгайнишэ эли болобо,
оожо домбонһоны сулоолел
дамба, — гэлдэгээр Ивановэй тээшэ
шамдэба.
Эзэниин холһоһоо хоолойгоо
тануулан ганиржа, нохойгоо
беряад, түмэрэй хирөөгөөр
домбын өбөрэй дээжээр тай-
режа, алюминий амһартын амыс
Ярууна.

Урэлсэжэ,
Мүүгаа даража, баяраа
Энэ үдэр амар мэддээ
Мунхдаа өхө дүүнээр
Буурал ахатамнай,
Урэлэйнгөө найханнико
Уршооёж хайрлагтай,
Орьёл бодолие заяагтай,
Урагшатай, амжалтатой
Удэрүүд эржэл байг,
Улам хайханаар
Байдалнай эрьсөжө байг!

Гаража ерһэн Шэнэ жэлдэ
Газар дайдамнай үржэлтэй байг лэ!
Хото, город, хүдөө нотаг бүридэ
Хонин тоолэй, сагаан эдөөн дэлгэрэг лэ!
Хүн бүхэн гүршэн, залуугүй — илгагүй
Хүнэн солдон, энэ элүүр ябаг лэ!
Хүүгэд, үбгэд хуби зааандаа гомдгүй,
Хүйоун, дорюун зол жаргалаа элбэг лэ!
Арад зон — ямаршы үндэһэ аһанай хаа,
Аха дүүдэл эб нэгтэй ажануг лэ.
Агууэхэ Совет оромнай ходоодо,
Ажалша баатарал урган батанга лэ.
Дэлхэй түбцинай дайнай угаа үзэнгүй,
Дэлгэр тэнюун, элнэг байха болотог!
Уян сагаан, хайхан сэдхэл үгэрнгүй,
Улас бүхэнэй холбоо бүхэлхэ болотог!

Хонинмай эхирлэн хурьгалог,
Хорёогоор дүүрэн олошорог,
Ханаараа дүүрэн шэмгээтэй,
Хуби заяан баянтай,
Халаг зоноороо эбтэй,
Колхоз дээрээ хүндэтэй,
Хүүгэд олон жаргалтай!
Орон соогоо магтаалтай,
Орден, медаль шагналтай,
Хүбүүд, басагадтай.

Ононой дунда үгээ шэнжэ,
Гансаараа ябахдаа, һойнагаа
шэнжэ.
Хобууша хүн
Хушуугаа шундуулдаг,
Урэлшэ хүн
Амлаа тоһоудуудаг.

Хэлэхэдэ, хэлэн аһгүй,
наанадаа һанаан захигүй,
Хуушанай үгэдэ худалгүй,
Хурын үнандэ хукаргүй.

Урлаан эсэг
Урлаан шэмэг,
Ухаатый хүн
Олоной шэмэг.

Могой хаанай дүрбэн хүбүүд
Монгол орожо моринтой
тонуул түүбэ,
(нур харбаха).

Тайро тайроһор
Торхо бодхоогоб,
(Оймһо өвхө).

Тумэр түрүүтэй,
Турган зантай,
Хула морин
Хубан хүрээтэй,
(Хутагын эш).

Түхэрээн хубуун
Тэг дундуураа бэлэстэй,
(Эшлгы гэр).

Уһанһа гаранан
Улаан ээрлэд,
Уладай мунга
Баранан ээрлэд,
(Шүрэ).

Жороогшон зургаан һаратый
(Хонин).

